

Oppdatert statusrapport og risikovurdering for afrikansk svinepest September 2020

Denne rapporten gir en kortfattet oversikt over utbredelsen av afrikansk svinepest (ASP), med hovedfokus på situasjonen i Europa og oppdatert risikovurdering for introduksjon av ASP til Norge. For mer utførlig beskrivelse av ASP og epidemiologiske vurderinger rundt spredning og opprettholdelse av sjukdommen vises det til notat av 5. februar 2019, vår ref 18/22728 med tittel «Risikovurdering for introduksjon av afrikansk svinepest til Norge». Mer informasjon om blant annet klinisk sykdom og diagnostikk for ASP kan finnes på Veterinærinstituttets hjemmesider (<https://www.vetinst.no/sykdom-og-agens/afrikansk-svinepest>).

Det er meldt om påvisning av ASP genotype 2 fra til sammen **12** EU land siden sjukdommen ble introdusert til unionen i 2014, og av disse ble sjukdommen påvist fra **11** land også i 2019 og/eller 2020. Det er foreløpig kun Tsjekia som har lyktes med å bekjempe ASP i villsvinpopulasjonen med påfølgende anerkjennelse av fristatus, og siste tilfelle ble rapporterte fra Tsjekia i april 2018. I tillegg er sjukdommen rapportert fra flere land i Kaukasus, Russland, Hviterusland, Ukraina, Serbia samt en rekke land i Asia (Kina, Vietnam, Mongolia, Kambodsja, Nord-Korea, Sør-Korea, Myanmar, Laos, Filippinene, Øst-Timor, Indonesia og Papua Ny-Guinea). I tillegg er ASP genotype 1 regelmessig rapportert fra Sardinia (Italia) siden 1978. ASP (totalt 24 beskrevne genotyper) er enzootisk forekommende på det afrikanske kontinent.

Tabell 1. Forekomst av Afrikansk svinepest genotype 2 i Europa (basert på tall fra EUs Animal Disease Notification System og Verdens Dyrehelseorganisasjon, OIE, per 10.09.20)

Land	Siste rapporterte tilfelle	Tamsvin 2019	Villsvin 2019	Tamsvin 2020	Villsvin 2020
Belgia	10.03.20	0	482	0	3
Bulgaria	03.09.20	44	165	18	408
Estland	02.09.20	0	80	0	43
Hellas	05.02.20	0	0	1	0
Latvia	04.09.20	1	369	3	204
Litauen	31.08.20	19	463	3	158
Moldova	22.05.20	0	0	1	30
Polen	04.09.20	48	2 420	82	3 152
Romania	04.09.20	1 720	680	603	657
Serbia	02.07.20	18	0	12	41
Slovakia	04.09.20	11	27	16	156
Tsjekia	19.04.18	0	0	0	0
Tyskland	10.09.20	0	0	0	1
Ukraina	23.08.20	42	11	14	4
Ungarn	06.09.20	0	1598	0	3 455
Totalt antall		1 903	6 295	753	8 312

Tall for påvisninger i tamsvin angir besetninger (uavhengig av besetningsstørrelse), mens tall for påvisninger i villsvin angir antall villsvin.

Som det fremkommer av tabell 1 er det nylig påvist ASP i prøver fra et villsvinkadaver i delstaten Brandenburg i østlige deler av Tyskland. Kadaveret ble oppdaget 9. september, og ASP ble bekreftet 10. september med rapportering til OIE og EUs ADNS. Kadaveret var svært autolysert, og Friedrich-Loeffler Institut (FLI) skriver derfor i en pressemelding at det er grunn til å anta at sjukdommen ble introdusert til Tyskland allerede for noen uker siden. Videre angis det at funnstedet kun var om lag 6 km fra grensen til Polen, og 30 km fra nærmeste rapporterte tilfelle i Polen. Dette indikerer ifølge FLI at migrerende villsvin regnes som den mest sannsynlige introduksjonsrute, selv om antropogen introduksjon heller ikke kan utelukkes. Veterinærinstituttet vurderer at påvisningen av ASP i Tyskland verken påvirker sannsynlighet- eller konsekvensvurderingene for Norge. Påvisning av spredning av ASP til Tyskland understreker igjen betydningen av villsvin som en introduksjon- og opprettholdelsespopulasjon for ASP i Europa.

Det er særlig to faktorer som har hatt stor betydning for utbredelsen av ASP etter introduksjonen med genotype 2 til Georgia i 2007. Den første faktoren er menneskelig aktivitet med betydning for spredning av sjukdommen, potensielt over store avstander. Dette har å gjøre med virusets stabilitet i organisk materiale, og at infisert materiale kan forflyttes raskt over store avstander. Dersom mottakelige arter (tamsvin eller villsvin) eksponeres for infisert eller kontaminert materiale i tilstrekkelig mengde og på en slik måte at det gir smitteoverføring, kan nye tilfeller oppstå langt unna tidligere tilfeller. Hvor sannsynlig slik overføring er avhenger av bevissthet i forhold til smittevern. Men uavhengig av sannsynlighet er slik overføring meget uforutsigbar, og antropogen spredning er det som i nåværende epidemiologiske situasjon vurderes som mest sannsynlig introduksjonsvei til norske tamsvin og villsvin.

Den andre faktoren av stor betydning for opprettholdelse av sjukdommen, er smittesyklus i villsvinpopulasjoner. Igjen er dette i stor grad en følge virusets stabilitet, som medfører at smitten kan være tilstede i kadaver i lang tid og kontakt (direkte eller indirekte) mellom slike infiserte kadaver og mottakelige dyr medfører en sannsynlighet for opprettholdelse av smitte. Dette har utvilsomt vært av betydning også for spredning av sjukdommen, men spredningsmønsteret innad i smittede villsvinpopulasjoner er mer forutsigbart og går som hovedregel også vesentlig langsommere enn det man observerer ved antropogen spredning.

For oppdaterte kart over utbredelsen av ASP i Europa vises det til regelmessig oppdaterte illustrasjoner fra Friedrich-Loeffler Institut (FLI) i Tyskland (<https://www.fli.de/de/aktuelles/tierseuchengeschehen/afrikanische-schweinepest/karten-zur-afrikanischen-schweinepest/>).

Vurdering av situasjonen:

Vurderingene under er basert på den nåværende epidemiologiske situasjonen, og med nåværende kunnskapsgrunnlag. Det påpekes derfor at forutsetningene for vurderingene av sannsynlighet med dertil hørende usikkerhet raskt kan endre seg og påvirke vurderingene som er gjort. Spesielt viktig i den sammenhengen er utbredelsen av afrikansk svinepest i villsvinpopulasjoner som kan tenkes å ha direkte kontakt til norske villsvin og svinebesetninger. En vesentlig forutsetning i så måte er at afrikansk svinepest ikke er tilstede i den svenske (svensk-norske) villsvinpopulasjonen. Antropogen spredning er det som i nåværende epidemiologiske situasjon vurderes som mest sannsynlig introduksjonsvei til norske tamsvin og villsvin. Redusert reiseaktivitet pga. restriksjoner grunnet COVID-19 har trolig redusert denne sannsynligheten, men den vurderes like fullt innenfor sannsynlighetsintervallene oppgitt under. En effekt av COVID-19 og offentlige restriksjoner på enkelte lands veterinære beredskap kan heller ikke utelukkes, men dette vurderes i nåværende situasjon ikke å ha innvirkning på sannsynlighetsvurderingene for Norge.

Dersom ASP skulle bli introdusert til norske tamsvin eller villsvin vurderes konsekvensene som **signifikante til meget signifikante**.

Veterinærinstituttet vurderer

- Sannsynligheten for smitteintroduksjon med afrikansk svinepest til kommersielle konvensjonelle tamsvinbesetninger i Norge som **svært lav til neglisjerbar**.
- Sannsynligheten for smitteintroduksjon med afrikansk svinepest til frilandsbaserte svinebesetninger og hobbyhold av svin i Norge som **svært lav**.
- Sannsynligheten for smitteintroduksjon med afrikansk svinepest til viltlevende villsvin i Norge som **svært lav**.

Viktige tiltak og forhåndsregler:

Det er viktig å opprettholde gode smittevernrutiner i og rundt svinebesetninger og det er utarbeidet gode beskrivelser for dette (som kan finnes her: https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/dyresykdommer/afrikansk_svinepest/). Videre er det utarbeidet anbefalinger for å hindre introduksjon til norske villsvin, som også kan finnes på Mattilsynets hjemmesider.

Passiv overvåking av både tamsvin og villsvin er det viktigste verktøyet vi har i forhold til tidlig oppdagelse av afrikansk svinepest. Det er viktig å opprettholde den veletablerte smittehygien i norske svinebesetninger. Det er satset mye på å utvikle kontakten mellom Mattilsynet, Veterinærinstituttet og

villsvinjegere samt lokal viltforvaltning, noe som i alle land med ASF blir understreket som et kritisk tiltak for å opprettholde en god overvåking og kunne håndtere en eventuell situasjon med ASF i villsvin.

For utfyllende informasjon om risikoreducerende tiltak vises til notatet «Risikovurdering for introduksjon av afrikansk svinepest til Norge»

Oslo, 14.09.2020

Carl Andreas Grøntvedt
Svinehelseansvarlig